

VERKKO-OPETUS JA OHJAAMINEN

Kouluttajien valmiudet ja niiden kehittäminen Pohjois-Karjalan Aikuisopistolla

Eine Pakarinen

**Kehittämishanke
Lokakuu 2008**

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**

Tekijä(t) Pakarinen, Eine	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 41	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi Verkko-opetus ja ohjaaminen Kouluttajien valmiudet ja niiden kehittäminen Pohjois-Karjalan Aikuisopistolla		
Koulutusohjelma Jyväskylän ammatillinen opettajakorkeakoulu		
Työn ohjaaja(t) Turpeinen, Veijo		
Toimeksiantaja(t) -		
Tiivistelmä Kehittämishankkeen tavoitteena on tehdä selvitys, jossa käsitellään verkko-opetusta, verkko-opetuksen opetusmenetelmiä, sekä verkkokoulutusten toteuttamista Pohjois-Karjalan Aikuisopistolla. Selvitys on toteutettu menetelmällä jossa kouluttajille on kohdistettu kysely. Kyselyssä on kartoitettu kouluttajien kokemuksia ongelmista ja vaikeuksista joita verkkokurssien toteuttamisessa kouluttaja on kohdannut. Kyselyssä on myös kartoitettu toteutettujen verkkokurssien opetusmenetelmiä, materiaalien käyttöä verkkokursseilla, sekä kouluttajien osallistumista muun muassa Moodle – verkkoalustalla toteutettuihin verkkokoulutuksiin. Kysely toteutettiin sähköpostikyselynä kaikille kouluttajille. Kyselyn vastausten tuloksena ensisijaisena ongelmana ja vaikeutena vastaajat pitivät ajanpuutetta, toissijaisena ongelmana valmiin oppimateriaalin puutetta. Selvityksessä nousivat myös esille kouluttajien tiedolliset ja taidolliset valmiudet. Selvityksen keskeisenä tuloksena tuli esille tarve kehittää tiimien ja oppilaitosten välistä yhteistyötä, esimerkiksi materiaalituotannossa, jota tulisi organisoida ja johon tulisi resurssoida. Tehty kysely osoitti, että verkko-opetuksen, verkko-ohjauksen ja verkkokoulutusten kehittämisen tukemista, niin oppimateriaalituotannon, teknisten vaikeuksien, pedagogisten valmiuksien kuin tarvittavien aikaresurssienkin puolesta joka tapauksessa kaivataan.		
Avainsanat (asiasanat) verkko-opetus, monimuoto-opetus, ongelmaperustainen oppiminen		
Muut tiedot		

Date

26.10.2008

Author(s) Pakarinen, Eine	Type of Publication Development project report	
	Pages 41	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title Network-teaching and directing Readiness of the instructors and their developing in Adult College of North Karelia		
Degree Programme (Vocational Teacher Education/Student Counsellor Education/Special Needs Teacher Education) Jyväskylä university of applied sciences		
Tutor(s) Turpeinen, Veijo		
Assigned by		
<p>Abstract</p> <p>The aim of this development project is to produce a report, in which I tackle network teaching, teaching methods of network teaching, and the realisation of the network educations in the Adult College of North Karelia. The report has been pulled together from the results of a survey directed at the instructors of the college. The survey included experiences of problems the instructors have faced in the production of the network courses. The survey also mapped out teaching methods which have been put into effect on the network courses, the use of materials and the participation of the instructors in network format training, such as Moodle, among others.</p> <p>The survey was conducted via email in the form a questionnaire to all instructors. Judging by the answers to the questionnaire, the primary problem and difficulty repliers faced was lack of time. The secondary problem was lack of user-ready learning materials. The report also highlighted the informative and skilled readiness of the instructors.</p> <p>As the central result of the clarification came into view need develop from the between of the teams and teaching establishments cooperation, for example in the matter under-production, which would come to organize and whereby would come resourcing.</p> <p>The survey indicated that support for network teaching, network control and the development of network education, both in the shape of learning material production, technical difficulties, pedagogic capabilities and the necessary time resources in any case is needed.</p>		
Keywords network teaching, collaborated teaching, problem based learning		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	6
2	VERKKO-OPETUS	9
2.1	VERKKO-OPETUKSEN RYHMITTELYÄ TYYPEITTÄIN	9
2.2	MONIMUOTO-OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN VERKOSSA	10
3	MONIMUOTO-OPETUKSEN TOTEUTTAMISEN PERUSTELUJA	11
4	OPETTAJANA/OHJAAJANA VERKOSSA	13
4.1	MITÄ VALMIUKSIA VERKKO-OPETUKSEN TOTEUTTAMISEKSI TARVITAAN	14
4.2	VERKKO-OPETUKSEN OPPIMISKÄSITYSTEN VERTAILUA	15
4.2.1	<i>Yhteisöllinen oppiminen verkossa</i>	17
4.2.2	<i>Ongelmaperustainen oppiminen verkossa</i>	18
5	KYSELYN TOTEUTTAMINEN	20
6	KYSELYN TULOKSET	22
6.1	TAUSTATIEDOT	23
6.2	VERKKOKURSSIEN TOTEUTUKSESSA KOETUT VAIKEUDET.....	24
6.3	TIETOTEKNISET JA PEDAGOGISET TAIDOT	26
6.4	MUUT TEKIJÄT	28
6.5	AIEMPIEN KOKEMUSTEN VAIKUTUKSET	30
6.6	VERKKOTUKIHENKILÖN TARPEELLISUUS TIIMISSÄ.....	31
6.7	KOULUTUSTEN TOTEUTTAMINEN, OPETUSMATERIAALIN JA OPETUSMENETELMIEN KÄYTTÄMINEN.....	32
6.8	KOULUTTAJIEN OSALLISTUMINEN VERKKOKOULUTUKSIIN	34
7	POHDINTA	35
	LÄHTEET	37
	LIITE 1. KYSELYLOMAKE	38
	LIITE 2. SELVITYKSEN TEKOLUPA	41

KUVIOT

KUVIO 1. Verkko-opetuksen osuus opetuksessa	11
KUVIO 2. Didaktiikan perustana oleva opetus-opiskelu oppimisprosessi (Uljensiin 1997, 39 perustuen). Tellan ym. mukaan.....	13
KUVIO 3. Tieto- ja viestintätekniiikan ”väliintulo” opetus-opiskelu-oppimisprosessiin (TSLprosessiin). Tellan ym. mukaan	13
KUVIO 4. Mediakasvatuksen painopistealueita matkalla mediataitoon ja elinikäiseen itsensä kehittämiseen. Tellan ym. mukaan.....	18
KUVIO 5. Vertailua toimialoittain, iän ja sukupuolen mukaan.....	23
KUVIO 6. Prosenttiosuudet ensisijaisen vaikeuden ja hankaluuden osalta.....	24
KUVIO 7. Prosenttiosuudet toissijaisen vaikeuden ja hankaluuden osalta.	25
KUVIO 8. Verkkotukihenkilön tarpeellisuuden tärkeyden määrittely tiimissä toimialoittain.	31
KUVIO 9. Opetusmenetelmien ja materiaalien käyttäminen.	33

TAULUKOT

TAULUKKO 1. Kouluttajien toteuttamat verkkokurssit/valmiudet.....	30
TAULUKKO 2. Kouluttajien osallistuminen verkkokursseille/valmiudet.....	30
TAULUKKO 3. Vertailutaulukko jossa ensisijaisena vaikeutena koettu ajan puute	32

1 JOHDANTO

Tällä kehittämishankkeella pyrin selventämään millaisia valmiuksia verkko-opetuksen toteuttamiseksi opettajalta edellytetään, sekä samalla myös saamaan käsityksen Pohjois-Karjalan Aikuisopistolla toimivien kouluttajien valmiuksista toimia verkkokoulutusten ohjauksessa ja vastuukouluttajina.

Hankkeen toteuttamisidea syntyi mielenkiinnosta verkko-opettamista kohtaan, sekä omia opetuksessa tarvittavia valmiuksia arvioidessani. Verkko-opetuksen kehittäminen tuo mahdollisuuksia entistä parempaan ja yhä useammille ajasta ja paikasta riippumattomaan opiskeluun. Verkko-opetuksen kehittäminen on myös oppilaitoksemme Pohjois-Karjalan Aikuisopistossa itsearvioinnissa, sekä ulkoisessa arvioinnissa priorisoitu yhdeksi kohteeksi, jota tavoitteena on kehittää ja nostaa edelleen jo olemassa olevaa osaamistasoa.

Olen toiminut atk-kouluttajana Pohjois-Karjalan Aikuisopistolla vuodesta 2001 lähtien. Aloittaessani kouluttajan työtä koulutusten toteuttamisessa käytettiin suurimmaksi osaksi lähiopetusta ja jonkin verran etätehtävinä suoritettavia harjoituksia. Varsinaisen niin sanotun verkkokoulutuksen monimuoto/etäopetuksena verkossa olen pitänyt vuonna 2004–2005 ECDL-/a-ajokorttitutkintoon johtavana koulutuksena. Koulutus kohdistui tietotekniikan perusteiden hallintaan ja niiden hyödyntämiseen käytännössä.

Verkossa opiskelu sopii muun muassa erittäin hyvin harvaan asutuille alueille, kuten esim. meillä täällä Lieksassa, jossa toimin kouluttajana. Tällöin opiskelija voisi toimia ja opiskella mahdollisimman pitkälti omasta asuinkunnastaan käsin. Ehkä joissakin koulutuksissa 1/3-osa verkon kautta, 1/3-osa työssäoppimista asuinkunnassa ja 1/3-osa lähiopetusta opiskelupaikkakunnalla.

Koulutusta toteuttaessani minulla ei ollut käsitystä kuinka paljon suunnitelmallisuutta, pedagogista tietoa ja taitoa verkkokoulutuksen järjestäminen ja toteuttaminen vaatii. Tällä hetkellä kuitenkin jo osittain tiedän kuinka paljon verkko-opetus myös antaa mahdollisuuksia oppimiselle ja sen toteutukselle uusien oppimisenäkemyksien kautta, jossa on siirrytty opettajakeskeisyydestä oppijakeskeisyyteen.

Olen ollut mukana myös asuinpaikkakunnallani toteutetussa hankkeessa, jossa osa opetuksesta tuli tapahtua verkossa. Kokemukseni mukaan opiskelijat olivat erittäin kiinnostuneita verkon käyttömahdollisuuksista ja osallistuivat innostuneesti koulutukseen, jossa koulutuksen alussa atk:n perustaitoja opeteltiin vastaamaan verkossa tapahtuvaa opiskelua. Huomasin opiskelijoilla olevan intoa verkko-opiskeluun, kuitenkin osa heistä oli myös koulutuksen päätyttyä pettyneitä, kun opetusta ei ollutkaan niin laaja-alaisesti verkossa kuin he olivat olettaneet.

Käsitykseni mukaan kouluttajilta puuttui tietoja, taitoja ja valmiuksia verkossa toimimiseen, sekä myös materiaalin tuottamiseen, joka olisi aktivoanut opiskelijat oppimisprosesseihin. Roolini kehittämishankkeessa oli tuolloin motivoida, opastaa ja tutustuttaa opiskelijat verkko-oppimisympäristöön ja sen käyttömahdollisuuksiin atk:n perusteiden ohessa, sekä myös antaa ohjausta ja tukea kouluttajille, joka valitettavasti jäi hyvin vähäiseksi.

Vaikka ensimmäinen monimuoto/etäopetuksena toteuttamani koulutus onnistuikin tulosten ja saamieni palautteiden perusteella, päällimmäisenä jäi mieleeni kuitenkin tunne siitä, kuinka verkko-opetuksen toteuttaminen tuntui silloin mielestäni rankalta ja energiaa vievältä, kun tarvittavaa tieto- taitopohjaa ei ollut, ja joudun sitä melko itsenäisesti rakentamaan.

Toivon, että tällä selvitykselläni voin omalta osaltani jollakin tavoin edesauttaa kouluttajien koulutuksen ja toimenpiteiden kehittämistä kouluttajien tarpeita vastaavaksi. Opetuksen toteuttaminen verkossa ei ole ongelmaton ja edessä on monia haasteita, joista on kyettävä selviytymään, kuitenkin se monipuolistaa ja rikastuttaa kouluttajan työtä. Tämän hankkeen toteuttamisen avulla toivon myös saavani itselleni lisää tietoa ja taitoa sekä työkaluja opetuksen toteuttamiseksi verkossa.

Johdantoni alussa käsittelin kehittämishankkeen toteuttamisen lähtökohtaa ja tarvetta, jonka pohjalta kehittämishankkeeni toteutin. Koska verkko-opetus on laaja-alainen tutkimuskohde, olen rajannut teoriaosuudessa käsittelemäni aiheen siten, että käsittelen verkko-opetusta ja siihen liittyviä käsitteitä yleisellä tasolla. Tarkoitukseni on luoda katsaus siihen, miksi verkko-opetusta kannattaa kehittää muun muassa moni-muoto-opetuksen, vuorovaikutuksellisuuden ja yhteistyön näkökulmasta, jonka pohjalta

verkko-opetusta voidaan esimerkiksi tulevaisuudessa toteuttaa. Etenen raportissani siten, että ensin käsittelen monimuoto-opetusta, sitten koulutusten toteuttamisen perusteluja monimuoto-opiskeluna verkossa, jonka jälkeen luon katsauksen opetuksessa ja ohjauksessa tarvittaviin valmiuksiin, verkko-opetuksen oppimiskäsityksiin sekä yhteisöllisyyteen ja ongelmaperustaiseen oppimiseen

Varsinaisessa raporttini selvitysosassa kuvaan kuinka toteutin selvityksen, jossa käytin lähestymistapana kokemuksiin pohjautuvaa kouluttajille kohdistettua kyselyä, sekä esittelen analyysin pohjalta saatuja tuloksia. Raporttini lopussa luon oman näkemykseni siihen, tarvitaanko Pohjois-Karjalan Aikuisopistolla opettajien valmiuksien kehittämistä toimia verkko-opetuksessa ja verkko-opetuksen ohjaajina, ja kuinka sitä voidaan mielestäni esimerkiksi materiaalituotannon osalta kehittää.

2 VERKKO-OPETUS

Mitä verkko-opetuksella tarkoitetaan? Teknisesti verkko voidaan määritellä tietokoneiden ja tietoliikennelaitteiden muodostamaksi fyysiseksi kokonaisuudeksi, jossa bitit kulkevat. Verkon avulla voidaan linkittää tekstiä, kuvia ym. aineistokokonaisuuksia, joita voidaan fyysisen verkon avulla selailta, verkko on samalla myös ihmisten muodostama yhteisö (Tella, Vahtivuori, Vuorento, Wagner & Vahtivuori 2001, 14). On myös tärkeää määritellä mitä verkko-opetuksella tarkoitetaan. (Kalliala 2002, 9.) Käsite kuitenkin elää ihmisen mukana. Käsitteen sisältö on kokemuksesta, tiedosta ja taidosta riippuvainen, mitä enemmän tietoa taitoa ja kokemusta on, sitä monipuolisempaan voidaan verkko-opetuskin ymmärtää ja toteuttaa. Tässä selvityksessä käsittelem verkko-opetusta lähinnä monimuoto-opetuksen, yhteisöllisyyden ja ongelmaperustaisen oppimisen kautta.

2.1 Verkko-opetuksen ryhmittelyä tyypeittäin

Verkko-opetus sinällään voidaan karkeasti määriteltynä ryhmitellä tyypeittäin. Kallialan mukaan muun muassa verkon tukemaan lähiopetukseen, monimuoto-opetukseen verkossa, itseopiskeluun verkossa. Verkon tukemassa lähiopetuksessa voidaan verkkoa käyttää muun muassa materiaalin julkaisemiseksi, tiedotuskanavana, vuorovaikutuskanavana tai vaikka paikkana, jossa opiskelijat voivat julkaista omia ratkaisujaan. Tällöin opettajalta¹ ei edellytetä olennaisesti uusia taitoja, varsinkin jos opetuksessa lisäksi käytetään helppokäyttöistä ja luotettavaa vuorovaikutuksen, tiedottamisen sekä opettajan ja oppijoiden materiaalin julkistamisen mahdollistavaa oppimisalustaa. Itseopiskelupaketin laatimisessa vaaditaan opettajalta huomattavasti enemmän oppimateriaalin

---

¹ Opettaja sanaa käytän tässä selvityksessä verkko-opetukseen kohdistuvan tutkimuskirjallisuuden mukaisesti. Kouluttaja sanaa käytän tässä selvityksessä Pohjois-Karjalan Aikuisopistolla toimivista kouluttajista.

valmistelutaitoja jos sen toteutusta verrataan verkon tukemaan lähiopetukseen ja monimuoto-opetukseen.

Verkko-opetuksessa voidaan kuitenkin sanoa yhdistyvän kasvokkain opetuksen (lähiopetuksen) ja verkkopohjaisen opetuksen monimuoto-opetukseksi, jolloin se rakentuu painettuun tekstuaaliseen (tekstit ja oppikirjat) ja toisaalta elektronisen tai telemaattisen (esim. televisio, tietokoneen näyttö) tekstuaalisuuden varaan. On kuitenkin huomioitava, että tällöin tavoitteena tulee myös olla kokemuksellisuus, jolloin ihminen sinällään on tekniikan käyttäjänä aktiivinen toimija aistivana olentona, eikä opetuksessa näin ollen pidä käyttää pelkästään verkkoympäristön tekstuaalisuutta ja sen mukanaan tuomaa käsitteellistä informaatiota (mts. 128).

Edellä mainittujen määritelmien perusteella verkko-opetus, opettaminen ja ohjaaminen verkossa sisältävät useita eri vaiheita, suunnittelua, materiaalien tekemistä, tehtävien laatimista, palautteen antoa, kuin myös keskinäistä vuorovaikutuksellisuutta ja kokemuksellisuutta, joka tuottaa tulkinnan ja tiedon muokkauksen kautta kokonaan uutta tietoa tai täydentää entistä tietoa.

2.2 Monimuoto-opetuksen toteuttaminen verkossa

Monimuoto-opetuksen elementteinä toimivat itseopiskelu, sitä varten laaditut oppimateriaalit sekä rajoitettu vuorovaikutus. Ohjattua itseopiskelua voidaan pitää peruslähtökohtana opetukselle, jota tukevat erilaiset kirjalliset materiaalit, äänitteet, tv-ohjelmat, videoleikkeet jne. sekä rajoitettu vuorovaikutus niin verkossa kuin lähiopetuksessakin (Paakkola 1992, 18–19). Rajoitetulla vuorovaikutuksella Paakkola viittaa siihen, että pääosa opiskelusta on opiskelijan itsenäistä työskentelyä ja kontakti opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuu viestimen välityksellä, jolloin kontakti opiskelijaan on lyhytaikaista ja sisällöllisestikin rajattu (mts. 80).

Uusien oppimiskäsitysten myötä, opetusteknologia sekä koulutuksen taloudellisuus- ja tuloksellisuusvaatimukset ovat johtaneet monimuoto-opetuksen vakiinnuttamiseen osaksi suomalaista koulutusta. Koska oppiminen on osa elämäntapaa elinikäisen oppimisen periaatteiden mukaan, koulutus ja oppiminen kuuluvat yksilön elämään ja avoi-

men oppimisen mukaisesti oppimisessa keskeisiksi nousevat vuorovaikutus, kokeminen ja kokeileminen.

Monimuoto-opetusta ja verkko-opetuksen osuutta opetuksen eri muodoissa kuvataan muun muassa e-learning centerin 2002–2006 toteutetussa Tieto-virtaa hankkeen oppaassa seuraavasti:

KUVIO 1. Verkko-opetuksen osuus opetuksessa

Viitattu 20.9.2008. http://www.elearningcentre.hamk.fi/hankkeet/filet/Verkko-opetuksen_tuotannosta_opittua.pdf

3 MONIMUOTO-OPETUKSEN TOTEUTTAMISEN PERUSTELUJA

Koulutuksen järjestämistä monimuoto-opetuksena voidaan perustella koulutuspoliittisin perustein, kasvatuksellisin perustein sekä taloudellisin perustein. Yhteiskunnan taloudellisen kehityksen kannalta on tarpeen lisätä työvoiman koulutustasoa erityisesti juuri ammatillisen taitotietotason takaamiseksi, tasa-arvon lisäämiseksi sekä koulutuksen kulttuuritehtävän kulttuuriperinnön siirtämiseksi sekä sosialisatiolla (Paakkola 1992, 22–23).

Kasvatuksellinen perustelu kohdistuu pääajatukseen, että painopistettä opetuksesta siirretään itseopiskeluun. Opiskelijaa voidaan tällöin ohjata itse suunnittelemaan opiskelujen ajankohta, ajoittamaan työnsä ja määritellä tehtävien tekeminen yhteistyössä opettajan kanssa. Työtapana se edistää opiskelijan itsenäisyyttä ja riippumattomuutta. Kun monimuoto-opetuksen avoimuutta ja omaohjautuvuutta lisätään, samalla se vaatii opiskelijalta itsenäisyyttä korostavia valmiuksia ja myös kehittää niitä. Opetuksen tärkeimpinä kriteereinä voisi tällöin pitää tällöin opiskelijan itseohjautuvuuden lisäämistä ja motivoimista opiskeluun ts. ohjaamista elinikäisen oppimisen polulle, joka mahdollistaa itsensä kehittämisen ja jo opittujen tietojen ja taitojen hyödyntämisen.

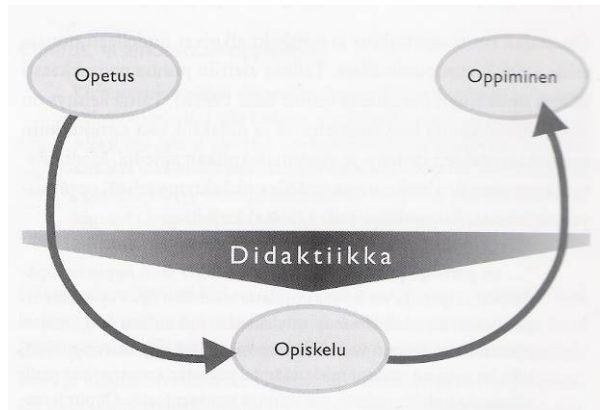
Taloudellista kannattavuutta tutkittaessa on todettu, että keskimääräiset käyttökustannukset opiskelijaa kohti olivat tutkimukseen osallistuneen Open Universityn monimuoto-opetuksen osalta hieman enemmän kuin neljäsosien yliopistojen keskimääräisiin kustannuksiin verrattuna, pääomakustannusten ollessa vain kuusi prosenttia yliopistojen pääomakustannuksista. Keskimääräiset kustannukset valmistunutta opiskelijaa kohden olivat samat, kuin perinteistä opetustapaa käyttävissä yliopistoissa.

Vaikka edellä mainittua tutkimusta onkin kritisoitu, kokonaisuus huomioon ottaen näyttää siltä, että monimuotokoulutus Open Universityssä oli kustannuksiltaan halvempi kuin tavallinen perinteistä opetusta järjestävä yliopisto, vaikka monimuotokoulutuksessa käytettiin suhteellisen kalliita välineitä opetuksen järjestämiseksi. Taloudelliseksi opetusmuodon tekee muun muassa erityisesti se, ettei se edellytä läheskään samanlaisia fyysisiä oppimisympäristöjä kuin muut opetusmuodot (mts. 22–24).

Vaikka tutkimuksen tuloksia esitelläänkin Paakkolan teoksessa, joka on julkaistu 90-luvun alkupuolella, voidaan ajatella tutkimustulosten pitävän paikkansa myös tänä päivänä, jolloin lähiopetuksen järjestämiseksi tarvittavien fyysisten oppimisympäristöjen kustannukset jatkuvasti nousevat ja tietoteknisten laitteiden suoritustehokas kasvavat, samalla mahdollistaen monipuolisemman opetuksen toteuttamisen jatkuvasti muuttuvassa ja hektisessä maailmassa, jossa itseohjautuvuus ja elinikäinen oppiminen korostuvat entisestään.

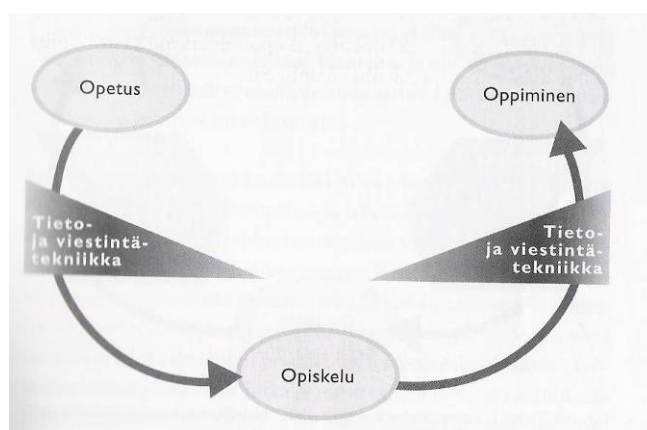
4 OPETTAJANA/OHJAAJANA VERKOSSA

Didaktiikan eräänä tutkimuskohteena pidetään opetusta, tällöin tutkitaan mm. millaista on hyvä opetus. Kun tiedämme millaista on hyvä opetus, voimme myös tietää millaisia opettajia täytyy kouluttaa. Perinteistä opetus-opiskelu-oppimisprosessia voidaan kuvata seuraavalla kuviolla.

KUVIO 2. Didaktiikan perustana oleva opetus-opiskelu oppimisprosessi (Uljensiin 1997, 39 perustuen).

Työväline näkökulmasta katsottuna verkko-opetuksessa prosessiin on tullut mukaan tieto- ja viestintätekniikka.

KUVIO 3. Tieto- ja viestintätekniikan ”väliintulo” opetus-opiskelu-oppimisprosessiin (TSLprosessiin).

Koska tietokoneita kuitenkin tulee tarkastella työväline näkökulman lisäksi muun muassa uudenaikaisina työ-, toiminta-, opiskelu-, opetus- ja viestintäkonteksteina otettaessa tietokone käyttöön opetus-opiskelu-oppimisprosessissa, perinteinen opetustilanne muuttuu. Tieto- ja viestintäteknikalla on monenlaisia rooleja ja parhaimmillaan se kehittää ihmisen toimintaympäristöjä mahdollistaen hänen oman ammatillisen ja sosiaalisen kehittymisensä (Tella ym. 2001, 24–26). Edellä oleva näkökulma muuttaa ajatusta perinteisestä opetustilanteesta. Samoin opiskeluympäristö laajenee luokkahuoneesta, esimerkiksi kotiin ja työpaikalle.

Kun opettaja siirtyy monimuoto-opetuksen toteuttamiseen, häneltä vaaditaan uusia tietoja ja taitoja. OPE.fi-koulutuksen opetushenkilöstön koulutushankeen sivuilla todetaan, että tieto- ja viestintäteknikka on tullut kouluihin niin nopeasti, ettei opetushenkilöstöllä ole ollut sen käyttöön tarvittavia valmiuksia opiskeluaikaltaan. OPE-fi sivujen mukaan koulutusta tullaan kohdentamaan muun muassa yhteistoiminnallisen työskentelyyn, verkkopedagogiikkaan, sisältötuotantoon ja oppilaitoksen tieto-hallintoon liittyen.

Viitattu. 20.5.2008. <http://www.ope.fi/>

Tietoteknisten taitojen ja pedagogisten taitojen ylläpitäminen vaatii oman osaamisen analysointia, sekä myös analysoinnin pohjalta toteutettavaa kehittämistä. Tiedostamalla verkko-opetuksen mahdollisuudet voi myös itse olla mukana kehittämässä uusia toimintatapoja ja näin kehittää toimintaympäristöjä sekä ammatillista osaamista.

4.1 Mitä valmiuksia verkko-opetuksen toteuttamiseksi tarvitaan

Verkko-opetuksen toteuttamisessa ja sen tuotantoprosessissa tarvitaan monenlaista asiantuntijuutta. Asiantuntijuuden luonne poikkeaa kuitenkin totutusta, jossa asiantuntijuiden oletetaan olevan yksilöiden ominaisuus. Kehittämisessä voi tuki olla mukana tietoteknistä osaamista, pedagogista, tutkimuksellista sekä eri substanssialueisiin liittyvää osaamista, silti tulosta ei tunnu tulevan. Tämän voidaan katsoa johtuvan muun muassa siitä, etteivät psykologiset tekijät käy yksiin, mikä aiheuttaa yhteistyövaikeuksia.

Kysymyksessä voi kuitenkin olla tapa, jolla hahmottaa ja käsitteellistää maailmaa oman osaamisen kautta (Matikainen 2001, 58).

Tällöin mielestäni kysymyksessä voi olla myös pitkälti tapa jolla arvostaa toisen osaamista. Toisen osaamisen arvostamisen kautta syntyy oman osaamisen arvostaminen ja niiden kautta yhteinen tietojen ja taitojen hyödyntäminen. Se miten opetusta/ohjausta toteuttaa ja mihin tuloksiin pyrkii, pakottaa myös opettajat miettimään millaista oppimista haluaa tukea ja millaisiin pedagogisiin ratkaisuihin päätyy. Ritva Mäntylän 2002 tekemässä väitöskirjassa todetaan, että tutkimuksen tulosten perusteella vahvistetaan Sahlbergin (1996a;1996b) esittämä väite, jonka mukaan yhteisöllisyyden lisääntyessä yksilöllisyys korostuu.

Tutkimuksessa todetaan, että yhteistoiminnan kehittyminen lisäsi osaltaan myös yksittäisen opettajan autonomiaa. Opettajilla tulee olla taitoa ohjata omia ajatteluprosesseja ja -toimintoja sekä pystyttävä myös hyödyntämään muiden osaamista ja ajatuksia, se edellyttää että meillä on oman osaamisemme lisäksi tietoa muiden osaamisesta ja osattava käyttää näitä tietoja myös hyväksi (Mäntylä 2002,22).

Pidänkin merkittävänä sitä oivallusta, että verkko-opettamisessa kaikkien verkko-opetukseen sitoutuneiden tahojen taitojen hyödyntämisessä perustuisi edellä mainittuun taustalla olevaan ideaan. Tällöin voidaan säästää kaikkien verkko-opetukseen sitoutuneiden resursseja, tuottaa tulosta ja keskittyä siihen osaamisen alueeseen, jonka tuntee omimmaksi. Kuka materiaalintuottajana, ohjaajana, teknisenä tai pedagogisena kehittäjänä, teknisenä tukena, asiantuntijana tai työpaikkaohjaajana toimiessaan.

4.2 Verkko-opetuksen oppimiskäsitysten vertailua

Oppimiskäsityksistä behavioristisen, humanistisen, kognitiivisen ja konstruktivistisen sekä sosiokonstruktivistisen oppimiskäsityksen, vaikutusta verkkokurssin toteutukseen on selvitelty Chydenius instituutin tuottamalla Verkkoluotsin sivustolla. Sivustolla todetaan, etteivät oppimiskäsitykset sulje automaattisesti pois toisiaan, vaan usein on tarpeen omaksua piirteitä useammasta oppimiskäsityksestä yhden sijasta.

Viitattu 17.8.2008.

<http://verkkoluotsi.chydenius.fi/salatutsivut/pedagoginen/oppimiskasitys.htm>

Verkkoluotsissa kuvaillaan behavioristisen oppimiskäsityksen mukaan oppimisen näkyvän ”tiedon määrän lisääntymisenä”. Tällöin oppimiskäsityksen mukaista behavioristista opetusta verkossa voidaan tarjota, kun tavoitteena on tarjota tarkasti etukäteen suunniteltu opetus ja tarkoituksena on välittää tietoa opiskelijoille. Verkko-opetuksen keinona pitää käyttää tällöin esimerkiksi ohjelmoitua opetusta.

Humanistisen oppimiskäsityksen mukaan oppiminen nähdään ”persoonallisena kasvuna”. Tällöin tavoitteena on tukea opiskelija omaa aktiivista toimintaa, kokemuksellisuutta, ”minän” kasvua, luovuutta, itseohjautuvuutta sekä luontaista itsensä toteuttamisen tarvetta, jolloin opiskelija kasvaa ja kehittyy persoonana. Opetuksessa voidaan näin huomioida sosiaalinen ja vuorovaikutukseen pyrkivä luonne. Opiskelumuotona voidaan käyttää esim. yhteistoiminnallisuutta.

Kognitiivisessa oppimiskäsityksessä nähdään ”oppiminen muistamisena”. Tällöin tavoitteena verkko-opetuksessa on ihmisen tiedonkäsittelyjärjestelmässä tapahtuvat muutokset metakognition kautta oppimisen, ajattelun, ongelmanratkaisun ja itsearviointin kehittämisessä. Verkko-opetuksessa voidaan tällöin tarjota täydellisen oppimisen mallin mukainen valmis oppimispolku.

Konstruktivistisessa oppimiskäsityksessä nähdään ”oppiminen tiedon yksilöllisenä rakentamisena”. Tavoitteena verkko-opetuksessa on tällöin opiskelijoiden tiedon rakentamisen prosessien kehittyminen, verkko-opetuksessa voidaan hyödyntää jo olemassa olevia opiskelijoiden valmiuksia, tiedonkäsittelytaitoja sekä niitä ohjaavia metakognitiivisia taitoja. Sosio-konstruktivisen oppimiskäsityksen mukaan nähdään ”oppiminen tiedonyhteisöllisenä rakentamisena”. Tavoitteena on tällöin oppiminen sosiaalisessa ja yhteisöllisessä kontekstissa, joka luo yhteisöllistä oppimiskulttuuria.

Sivustolla todetaan myös, ettei valmiita, kaikkiin tilanteisiin sopivia pedagogisia ratkaisuja ole olemassa. Opettajana joutuu itse ratkaisemaan kuhunkin pedagogiseen tilanteeseen soveltuvimman toimintamallin. Mikäli pyrkii laadukkaaseen oppimiseen verkko-

kurssilla, edellyttää se useamman didaktisen mallin käyttämistä. Puhtaasti yhteen didaktiseen malliin perustuvan verkkokurssin todetaan olevan harvinaisuus.

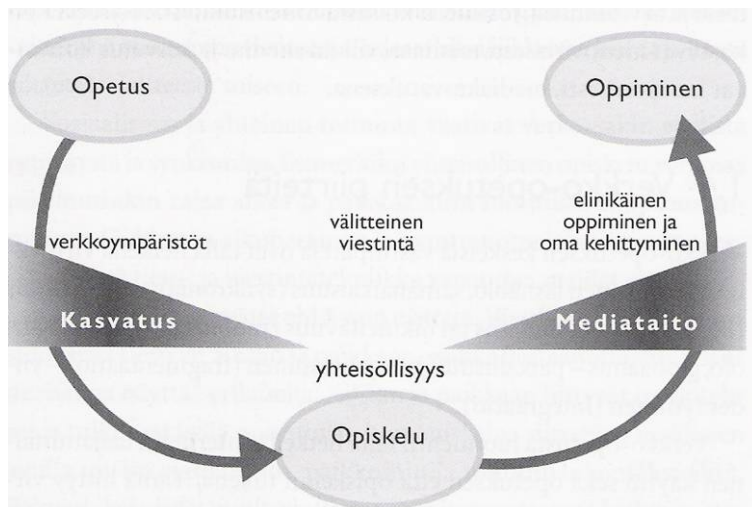
4.2.1 Yhteisöllinen oppiminen verkossa

Koska kuitenkin tietotekniikan aktiivinen ja monipuolinen käyttö on nousemassa koulutustason ohella keskeiseksi menestymisen tai syrjäytymisen selittäjäksi ja ennustajaksi, verkko-opetusta tarvitaan. Opettajat tulevat tarvitsemaan perustaitojen hallinnan lisäksi myös kykyä toimia verkostoissa ja luoda oppimisfoorumeita (Luukkainen 2005, 71–72). Seppo Tella ym. esittävätkin kysymyksen, voiko kukaan nykymaailmassa hallita kaikkea kunnolla, edes omaa ammattialaansa? Teoksen kirjoittajat katsovat myös verkko-opetuksen avulla saatavan opettajan ja oppilaiden tueksi parhaimmillaan muita asiantuntijoita, osaajia, ymmärtäjiä, neuvoja sekä koulun läheltä, että myös ympäri maapallon. He viittaavat myös käsitykseen siitä, että yhdistetty asiantuntijuus on oman aikamme asiantuntijuutta (2001, 41).

Edellä käsittelin oppimiskäsitysten vaikutusta verkko-opetuksen toteuttamisessa. Jos opetuksessa käytetään hyväksi yhteistoiminnallisia työtapoja, näkisin että verkko-opetuksenkin voisi tällöin perustaa ainakin osaksi sosiokonstruktivistiseen oppimiskäsitykseen, jolla tuetaan yhteisöllisyyttä.

Yhteisöllisyyttä tukee myös Tellan ym. mukaan mediataito, jonka kannalta ajateltuna keskeisinä asioina nähdään verkkoympäristöt ja verkko-opetus, mutta samalla myös viestinnän välitteisyys ja yhteisöllisyys. Tällöin opetus-opiskelu-akseli voidaan Tellan ym. mukaan myös yleistää kasvatukseksi ja opiskelu-oppimis-akselin käsitteet mediataidoksi, jota he seuraavalla sivulla olevalla kuviolla selventävät (kuvio 4).

Monipuolista dialogista merkitystä korostaa dialoginen opiskeluympäristö viestinnän perustana, sekä ihmisten välisessä että tietokonevälitteisessä viestinnässä. Yhteistoiminnallisuudella viitataan erilaisten yhteistoiminnallisten työtapojen hyväksikäyttöön (Tella ym. 2001, 31–33).

KUVIO 4. Mediakasvatuksen painopistealueita matkalla mediataitoon ja elinikäiseen itsensä kehittämiseen.

Yhteisöllisen oppimisen, mediataidon ja näiden mukanaan tuomat mahdollisuudet verkko-opetuksessa tuovat opettajille eniten hyötyä myös oman asiantuntijuuden kehittymisessä, opiskelijat saavat enemmän hyötyä verkossa toteutetussa opetuksessa, jos verkko-oppimisympäristön käyttö mahdollistettaisiin esimerkiksi työpaikkojen työssäoppimisen ohjaajille ja työpaikkojen asiantuntijoille.

4.2.2 Ongelmaperustainen oppiminen verkossa

Ongelmaperustainen, jota kuvataan myös käsitteellä ongelmakeskeinen oppiminen, pohjautuu menetelmään, jossa vastauksia haetaan kysymyksiin, joihin valmiita oikeita vastauksia ei ole. Kun halutaan käyttää ongelmaperustaista oppimista, tulee tietoa olla mahdollisimman paljon tarjolla, johon verkko tarjoaa erinomaiset puitteet.

Ongelmaperustaisesta oppimisesta käytetään lyhennystä PLB. Ongelmaperustainen oppiminen on lähestymistapa, jonka avulla verkko-opiskelussa tavoitellaan korkeamman tason oppimista, joka kehittää opiskelijan itseohjautuvuutta, lisää opiskelijoiden

itseohjaavuutta, luontaista kiinnostusta opiskeltavaa aihetta kohtaan sekä edistää vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja (Portimojärvi 2006, 27).

Ongelmakeskeisessä oppimisessa ongelmat ovat valmiiksi luotuja ja siksi pedagogista toteutusta mietittäessä on suunniteltava sellaisia ongelmia, jotka sopivat työskentelytapaan. Ongelman tulisi olla käsitteellisesti haastava, moniulotteinen ja aidosta elämästä nouseva, mutta silti riittävän kapea, jotta oppiminen kohdistuisi relevantteihin sisältöihin.

Viitattu 10.9.2008.

http://tievie oulu.fi/verkkopedagogiikka/luku_6/ongelmakeskeinen.htm

Myös Portimojärven näkemys tukee sitä ajatusta, että yhteisöllisyyttä ongelma-perustaisessa oppimisessa on oppimisen käynnistäminen ongelmista, jotka nousevat työelämästä tai muusta yhteiskunnallisesta todellisuudesta. (Portimojärvi 2006, 26.)

Ongelmalähtöisen oppimisen toteuttaminen vahvistaa siis opiskelijan oppimista luontaisen kiinnostuksen kautta. Oppiminen ei kuitenkaan ole sen helpompaa, nopeampaa eikä vaivattomampaa kuin perinteinen oppiminen. Metodien käyttö perustuu siihen, että se on motivoivampaa, kuin perinteisen luentotyypin opiskelu ja se voi myös johtaa useammin korkealaatuisiin ja autenttisiin oppimistuloksiin. Kun ideoidaan verkossa PLB-menetelmällä toteutettavaa opetusta, täytyy suunnittelussa myös huomioida muun muassa tutoreiden ja opiskelijoiden pedagogiset ja tekniset valmiudet.

Verkkototeutuksessa oppimisen eri vaiheet perustuvat samanaikaiseen ja eriaikaiseen verkkotyöskentelyyn. Toteuttaminen vaatii pedagogisten ja teknisten ratkaisujen huolellista suunnittelua. Uhkana verkkosovelluksien toteutuksissa voidaan nähdä mm. pedagogisten ja teknisten ratkaisujen toimimattomuus. Opettajan toimenkuva muuttuu oppimisen ohjaajaksi tukijaksi ja resurssiksi, jolloin hän toimii tutorin roolissa toimien myös itse oppijana ryhmässä.

Viitattu 1.9.2008

<http://elearn.ncp.fi/materiaali/epeda/verkkojulkaisu/ongelma/lahtokohta.htm>

5 KYSELYN TOTEUTTAMINEN

Tekemäni puhelinhaastattelun mukaan Kokkonen, J. Järjestelmäasiantuntija.2008. Pohjois-Karjalan Aikuisopisto. Haastattelu 2.9.2008. Pohjois-Karjalan Aikuisopistolla on tällä hetkellä käytössä ainoastaan Moodle oppimisympäristö, aiemmin on käytetty myös WebCT-oppimisympäristöä. Moodlea käytetään jokaisella koulutuslalla. Aikuisopiston verkko-oppimisympäristön kehittämistä painotetaan sen mukaisesti asianomaisen oppimisympäristön kehittämiseen ja siellä toteutettaviin koulutuksiin

WebCT ja Moodle ovat verkossa opiskeluun ja opettamiseen tarkoitettuja oppimisympäristöjä. Niitä käytetään Internet-selaimella (esim. Internet Explorer, Mozilla Firefox). Oppimisympäristöjä voidaan käyttää mistä tahansa paikassa, missä on tietokone ja Internet-yhteys käytössä. Oppimisympäristöt ovat yleensä suljettuja ulkopuolisilta. Jokainen käyttäjä kirjautuu oppimisalustalle omalla käyttäjätunnuksella ja salasanalla.

Moodlen käytöstä on Aikuisopistolla kouluttajille kehitetty graafinen ohje, sekä kouluttajan Moodle-opas. Oppaassa mainitaan, että verkko-oppimisalustan tarkoituksena on tukea aktiivista tiedon etsimistä ja yhteistoiminnallisuutta oppimisessa, jonka taustalla on halu yhdistää teknologia ja pedagogiikka (Kouluttajan Moodle-opas 2007, 4). Oppaiden tarkoituksena on lähinnä toimia kouluttajan teknisen toteutuksen tukena koulutuksia toteutettaessa.

Saadakseni selville kouluttajilla olemassa olevista valmiuksista toimia verkko-koulutuksen ohjaajina ja toteuttajina laadin kyselylomakkeen (Liite 1), jolla pyrin selvittämään onko kouluttajilla tarvittavaa tietotaitoa toteuttaa verkkokoulutuksia verkko-oppimisympäristössä samalla selvittäen myös kuinka paljon yhteistoiminnallisuutta ja ongelmaperustaisen oppimisen näkökulmaa opetuksen toteuttamisessa on käytetty. Kyselyn lähetin sähköpostitse kaikille Aikuisopiston kouluttajalle. Sähköpostikyselyn toteuttamiseen sain luvan Pohjois-Karjalan Aikuisopiston rehtorilta Esa Karviselta (Liite 2).

Lomake, jolla kyselyn toteutin (Liite1), testasi kaksi henkilöä. He kokivat lomakkeen täyttämisen teknisesti helpoksi, heillä ei ollut kouluttajan eikä opettajan taustaa, vaan kuuluvat muihin ammattiryhmiin. Lomakkeen kysymyksiä ja tarkoituksenmukaisuutta testasin sen jälkeen vielä yhdellä henkilöllä, joka toimii kouluttajana. Häneltä sain muutamia ohjeistuksia kysymyksen asetteluun, käsitteiden muotoiluun, sekä valinta- vaihtoehtomuotoiluun, ja myös mahdollisten lisäkysymysten liittämiseen lomakkeelle.

Lähetin kyselyn sähköpostitse kaikille Aikuisopiston kouluttajille 10.9.2008. Kouluttajia on aikuisopistolla 136, joista kolmelle kouluttajalle ei sähköpostiosoitetta löytynyt tiimipostissa, joka oppilaitoksessamme on käytössä, joten kysely lähti 133 kouluttajalle. Vastaukset pyysin lähettämään postitse maanantaihin 15.9. mennessä. Osa vastauksista tuli suoraan sähköpostissa 5 kpl, nämä vastaukset sekoitin postitse tulleisiin vastauksiin, ettei vastanneiden henkilöllisyyttä pystytä tunnistamaan ja vastaukset voitiin käsitellä luottamuksellisesti. Yhteensä vastauksia tuli määräaikaan mennessä 17 kpl. Vastausprosentti oli 13 %. Analysoinnissa käytin apuna Excel -taulukkolaskentaohjelmaa ja SPSS -tilastointiohjelmaa.

6 KYSELYN TULOKSET

Kyselyn tuloksissa otan ensin esille taustatietojen pohjalta tekemäni analyysin, jossa kuvaan kyselyyn vastanneiden taustatekijöitä. Seuraavaksi esittelen analyysiin, jossa käsittelen kouluttajien kokemia vaikeuksia ja ongelma, joita he ovat kohdanneet. Tuloksissa ovat esillä myös vapaasti kirjoitettavista kentistä saadut kommentoinnit pedagogisten ja tietoteknisten taitojen osalta, sekä muut tekijät joihin kouluttajat tahtoisivat kohennusta.

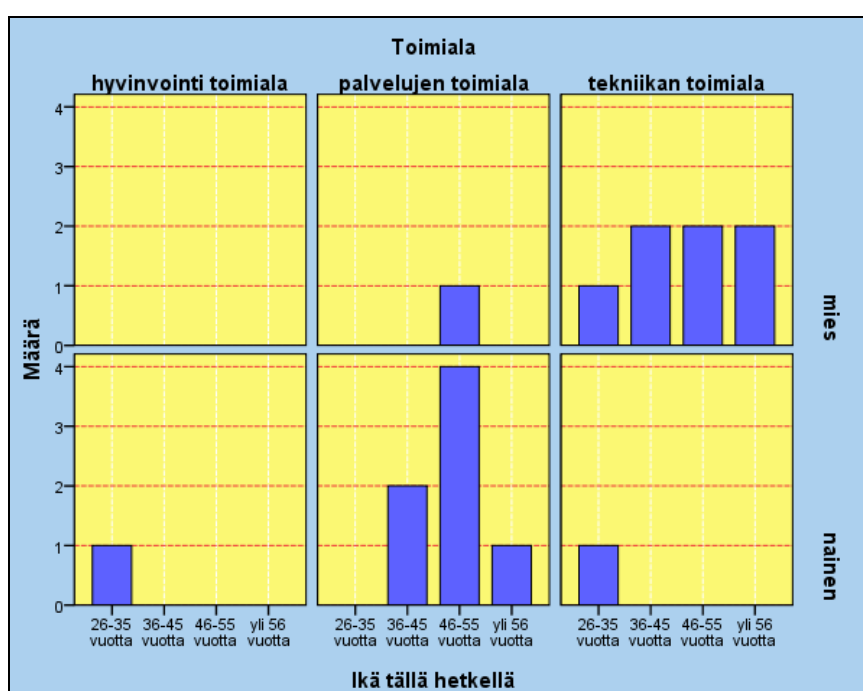
Seuraavaksi etenen analysoinnin pohjalta tuloksiin, jossa käsittelen aiempien kokemusten vaikutuksia ja verkkotukihenkilön tarpeellisuutta tiimissä, jonka jälkeen esittelen tuloksia siitä, kuinka moni kouluttaja on toteuttanut verkkokoulutuksia, kuinka he ovat niitä toteuttaneet, ja mitä materiaalia he ovat koulutuksissaan käyttäneet.

Lopuksi luon katsauksen siihen, ovatko kouluttajat itse osallistuneet Moodle-koulutuksiin, ovatko he tutustuneet Moodle-kouluttajan oppaaseen, millä verkkoalustalla koulutuksia on toteutettu, ja mitä opetusmenetelmiä koulutuksissa on käytetty.

6.1 Taustatiedot

Vastanneista 46 prosenttia oli tekniikan toimialalta, 46 prosenttia palvelujen toimialalta. Hyvinvointialalta tuli yksi vastaus, yhden henkilön osuus vastaa suhteessa 6 prosenttia vastanneiden kokonaismäärästä. Vastanneita oli eniten ikäluokassa 46–55 vuotta, joka on 47 prosenttia kaikista vastanneista. Sukupuolijakauman mukaan 47 prosenttia vastanneista oli miehiä ja 53 prosenttia naisia.

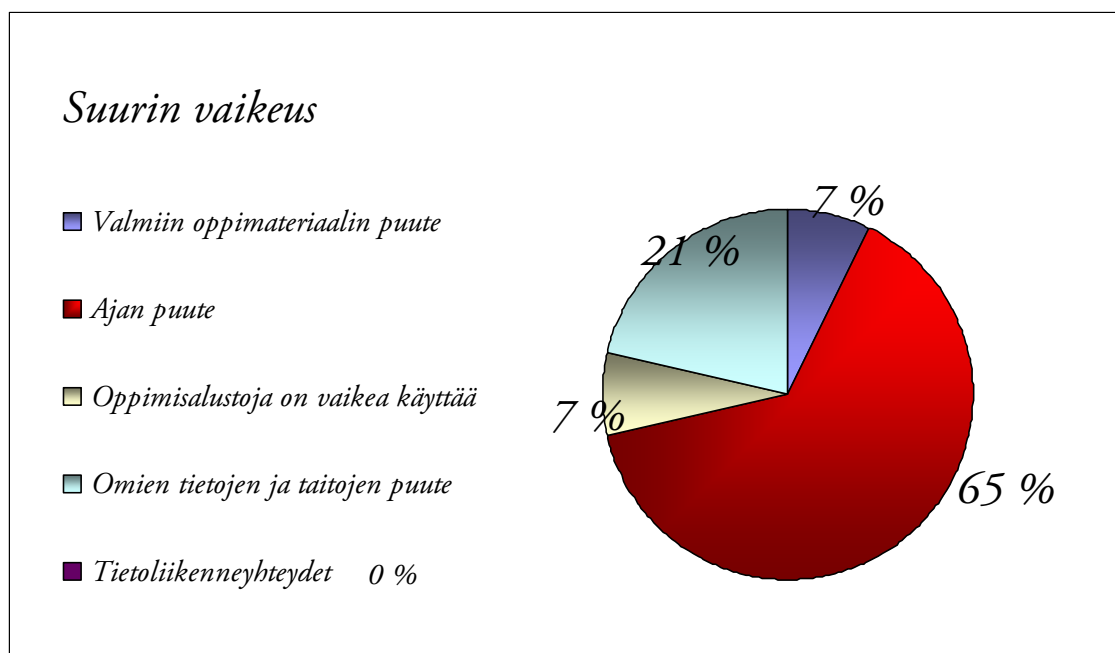
Alla olevasta kuvioista (kuvio 5), käy selville vastaajien ikä, vastanneiden määrä, toimialajajottelu sekä sukupuolijakauma.

KUVIO 5. Vertailua toimialoittain, iän ja sukupuolen mukaan.

6.2 Verkkokurssien toteutuksessa koetut vaikeudet

Suurimmaksi vaikeudeksi verkkokurssien toteutuksessa esisijaisesti koettiin ajanpuute, toiseksi valmiin oppimateriaalin puute. Ajanpuutteen koettiin olevan selvästi määrällisesti yli kaksinkertainen vaikeus tai hankaluus verkkokurssien toteuttamisessa valmiin oppimateriaalin puutteeseen verrattuna.

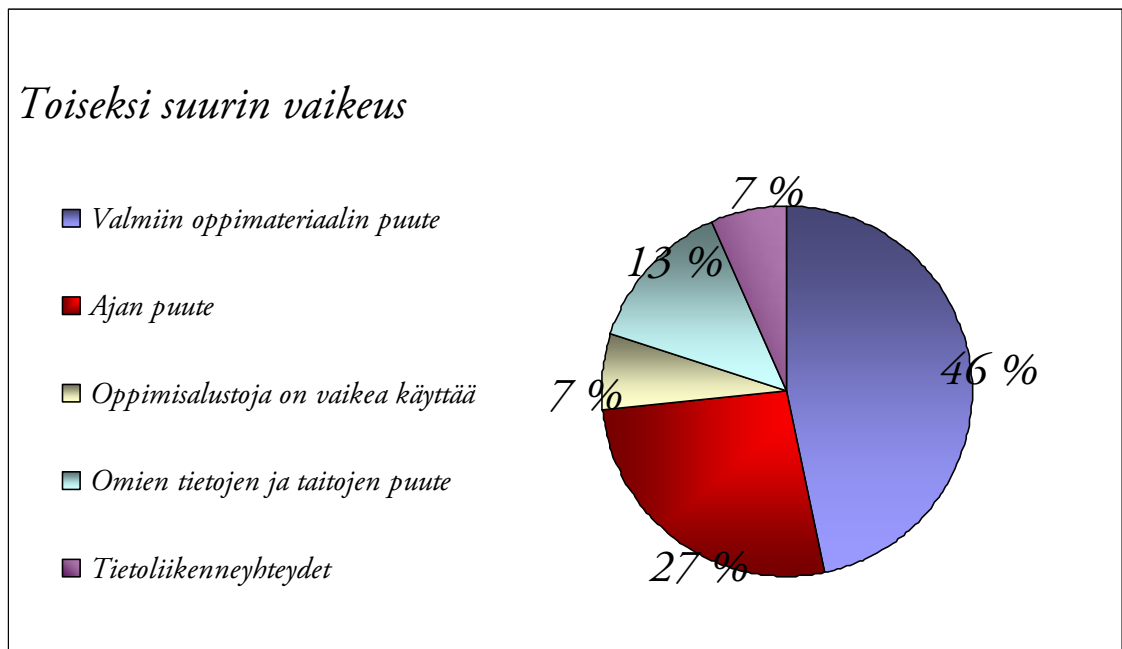

KUVIO 6. Prosenttiosuudet ensisijaisen vaikeuden ja hankaluuden osalta.

Oppimisympäristöjen käyttäminen ja omien tietojen ja taitojen puutetta pidettiin ensisijaisia vaikeuksia määriteltessä kolmanneksi suurimpina vaikeuksina. Yllä olevassa kuviossa (kuvio 6) näkyvät prosentuaaliset osuudet ensisijaisen vaikeuden määrittelyssä.

Toiseksi suurinta vaikeutta tarkastellessa voidaan todeta sen kohdistuvan valmiin oppimateriaalin puutteeseen ja toiseksi ajanpuutteeseen. Huomattavaa on, että tässä omien tietojen ja taitojen puute on koettu suuremmaksi vaikeudeksi kuin oppimisympäristöjen käyttäminen ja tietoliikenneyhteydet. Seuraavalla sivulla olevassa kuviossa (kuvio 7) näkyvät prosentuaaliset osuudet toiseksi suurimman vaikeuden määrittelyssä.

KUVIO 7. Prosenttiosuudet toissijaisen vaikeuden ja hankaluuden osalta.

Kolmanneksi suurimmaksi vaikeudeksi koettiin omien tietojen ja taitojen puute (29 %), sekä valmiin oppimateriaalin puute (29 %). Neljänneksi suurimmaksi vaikeudeksi koettiin valmiin oppimateriaalin puute (29 %), sekä tietoliikenneyhteydet (29 %). Tietoliikenneyhteyksissä ilmenevät ongelmat tulivat selvästi näkyville vasta viidenneksi suurimman vaikeuden määrittelyssä, joten tietoliikenneyhteyksien toimivuudessa ilmeneviä ongelmia ei koeta kovinkaan suurena vaikeutena.

Suurinta vaikeutta määriteltäessä, vastauksia ja kuvioita tulkittaessa on huomioitava, että jätin 3 vastausta tulkitsematta, vastausten ollessa epäselviä. Samoin epäselviksi tulkittavia vastauksia oli toiseksi suurinta vaikeutta tulkittaessa 2 vastausta, kolmanneksi suurinta vaikeutta tulkittaessa 3 vastausta, neljänneksi suurinta vaikeutta tulkittaessa 3 vastausta sekä viidenneksi suurinta vaikeutta tulkittaessa 3 vastausta.

6.3 Tietotekniset ja pedagogiset taidot

Lomakkeilla olleiden kommenttien yhteenvedona tietoteknisten ja pedagogisten taitojen osalta vapaasti kirjoitettuna vastauksia tuli seuraavasti:

- 1) ”Opiskelijoiden ohjaus verkossa”
- 2) ”Moodle ympäristönä ei ole tuttu, kurssin rakentaminen ympäristöön, tehtävien pedagoginen toteutus”
- 3) ”Moodlen kaikkien ominaisuuksien oppiminen ja hyödyntäminen”
- 4) ”Edellisiin rastikohtiin kommentoiden, en olisi halunnut nähdä missään osiossa ”ongelmaa”. En näe verkko-opetuksen suunnittelua ja toteuttamista minkäänlaisena ongelmana, olen hyvin kiinnostunut asiasta ja näen, että myös opiskelijat pystyvät, kunhan heidät perehdytetään aiheeseen hyvin. Verkko-opetuksen käyttömahdollisuudet ovat lähes rajattomat. Lähinnä verkko-alustan spesifimmät ja harvemmin käytetyt osiot tarvitsisivat ehkä kertausta, kurssin hallinnoinnin osalta”
- 5) ”Verkkopedagogiigassa toivoisin itselleni enemmän asiantuntemusta vuorovaikutteisuuden ja tehtävien monipuolisuuden sekä dialogisuuden lisäämiseksi. Tietotekniikassa olisi saatava lisää valmiuksia erilaisten tehtävämallien rakentamiseen; esimerkiksi kolmiomallinen pyramiditehtävä- Lisäksi olisi opittava käyttämään erilaisia kuvankäsittelyohjelmia ja vastaavia.”
- 6) ”Tarvitsisin kaikkiin niin teknisiin kuin pedagogisiin taitoihin lisää tietoa”
- 7) ”Koen, että saamani verkko-ohjauksen ja opetuksen taidot eivät kehity ennen kuin saan niihin rauhassa harjoitusmielessä keskittyä. Työni luonne on hektinen ja teen osa-aikaisena kouluttajana sekä määräaikaisena. Olen sitoutunut ja innokas oppimaan uutta, mutta järjestelyt eivät aina onnistu. Osa- ja määräaikaisella kouluttajilla on se ongelma, että palkan saamiseksi pitää löytyä selvä kustannuspaikka, johon voi tuntinsa kirjata. Suunnittelitunteihin ja omaehtoiseen opiskeluun olisi paljon enemmän tarvetta mutta jossakin tulee raja ”ilmaisen työn” tekemisessä. Työnantaja antaa kyllä välineitä sekä koulutusta.”

- 8) ”Ohjelman käyttö”
- 9) ”Tietotekniset taidot ok jo aiemman koulutuksen perusteella. Pedagogisia taitoja olen juuri alkanut kehittää opettajakorkeakoulussa ja ensisijaisesti haluaisin lisää työkaluja hyvän opetussuunnitelman tekemiseen.”
- 10) ”En ole vielä toistaiseksi tarvinnut opetella ko.ympäristön käyttöä opetuksessa, koska meillä omassa tiimissä on kaksi vastuuhenkilöä, jotka hoitavat ko.tutkintojen eteenpäin vientiä.Olen kuitenkin halukas jatkossa opettelemaan Moodlen käytön periaatteita”
- 11) ”Lähinnä oppimisalustan ominaisuuksien hyödyntäminen ja verkopedagogiigan ymmärtäminen”
- 12) ”Kyllä se on sen materiaalien ja tehtävien fiksaaminen verkko-opetukseen soveltuviksi ja niiden laittaminen sinne esille, ja ylipäätään verkkokurssin aloitus ja toteutus”
- 13) ”Lähikontaktien puuttuminen”

Yhteenvetona vapaakentälle kirjoitetuista vastauksista voi todeta, että noin kuusi henkilöä kaipaa verkopedagogisten/pedagogisten taitojen ja oppilaan ohjaamistaitojen kehittämiseen liittyvien tietojen ja taitojen kohentamista. Opastusta, ohjausta ja tietojen ja taitojen kohentamista oppimisalustan ja moodlen käyttöön kaipaa noin viisi henkilöä. Muutamassa vastauksessa kaivataan tietotekniikan taitoihin liittyvien tietojen ja taitojen kehittämiseen liittyviä toimenpiteitä, mm. opastusta ja ohjausta kuvankäsittelyyn, materiaalien ja tehtävien tekemiseen verkko-opetukseen soveltuvaksi, sekä myös niiden sijoittamiseen verkkoalustalle.

6.4 Muut tekijät

Kohtaan jonkin muun verkko-koulutuksen toteuttamista estävä tai haittaava tekijä vastauksia vapaamuotoisesti kirjoitettuna tuli seuraavasti:

- 1) ”Meidän opiskelijat eivät oikein koulutusalaamme johtuen tätä oikein halua. Joskus on kokeiltu huonoin tuloksin” (oma kommentti: palvelujen toimiala)
- 2) ”Opiskelijoiden puutteelliset taidot ja verkkoyhteyksien puute.”
- 3) ”Kouluttamani ala on suhteellisen käytännönläheinen, jonka takia suurimman osan opista joutuu käymään ilman verkkokurssien apua” (oma kommentti: tekniikan toimiala)
- 4) ”Ajan puute”
- 5) ”Tietotekniikan käytön kieli ja ajattelu on vielä kaukana arkipäivän oppijan maailmasta. Esim tallennusmuotoja etsiessä löytyy jatkuvasti tallennusmuotoja, joista ei ole mitään ohjetta eikä helppoa karttaa. Tieto kulkee usein viisaalta opastajalta termeillä, joita ei lyhyellä ohjausajalla ehdi omaksua.”
- 6) ”Ajan puute kehittää omia taitoja”
- 7) ”Opiskelijoilla ei ole kotona konetta tai toimivaa nettiliittymää. Kouluttajalla ei ole resurssoitu aikaa verkko-materiaalin tekemiseen.”
- 8) ”Lähikontaktien puuttuminen”
- 9) ”En näe verkko-opetuksessa tai sen toteuttamisessa itsessään mitään hankalaa. Työnantajatahon tuki tietysti resurssien (aika, kustannukset) osalta on tärkeää toiminnan toteutuksessa.”
- 10) ”Aikaresurssit. Jonkin sivun idea ja substanssisisältö on minulla päässä toteuttamiskelpoisena, mutta aikaa sen suunnitteluun menee paljon ja toteuttamiseenkin saatan tarvita tietotekniikanpuolen tukea. Mikäli olisi mahdollista tehdä enem-

män yhteistyötä tietotekniikkaosaajien kanssa em. ”ongelma” saattaisi ratketa murto-osassa – ja tähän kuluu aikaa.”

Useimmissa vapaamuotoisissa vastauksissa kouluttajat kokivat tärkeänä saada työnantajalta tukea aikaresurssien muodossa koulutusten toteuttamiseen, koulutusten suunnitteluun, sekä materiaalin tuottamiseen. Näissä vastauksissa esillä olivat myös opiskelijoiden valmiudet ja mahdollisuudet osallistua verkko-opetukseen sekä koulutusalan sopimattomuudesta johtuvat tekijät. Myös yhteistyö tietotekniikkaosaajien kanssa koettiin tärkeäksi; yhteistyötä kaivattiin ”oikealla kielellä”.

6.5 Aiempien kokemusten vaikutukset

Tehdessäni analyysia siitä, vaikuttiko verkkokurssien toteuttaminen mahdollisesti siihen, että henkilöt jotka olivat toteuttaneet verkkokursseja aiemmin, tai itse osallistuneet verkkokurssina järjestettyyn koulutukseen, kokisivat verkkokurssien toteuttamisen helpommaksi. Tulos oli seuraavissa taulukoissa esitetyn mukainen (ks. taulukko 1 ja 2).

TAULUKKO 1. Kouluttajien toteuttamat verkkokurssit/valmiudet.

Verkkokurssien toteutus	Ei ole vaikeuksia toteuttaa verkko-koulutusta	Verkkokurssien toteutuksessa vaikeuksia	Yhteensä
ei ollenkaan	0	6	6
yhden kerran	3	1	4
useamman kuin yhden kerran	2	5	7
Yhteensä	5	12	17

TAULUKKO 2. Kouluttajien osallistuminen verkkokursseille/valmiudet.

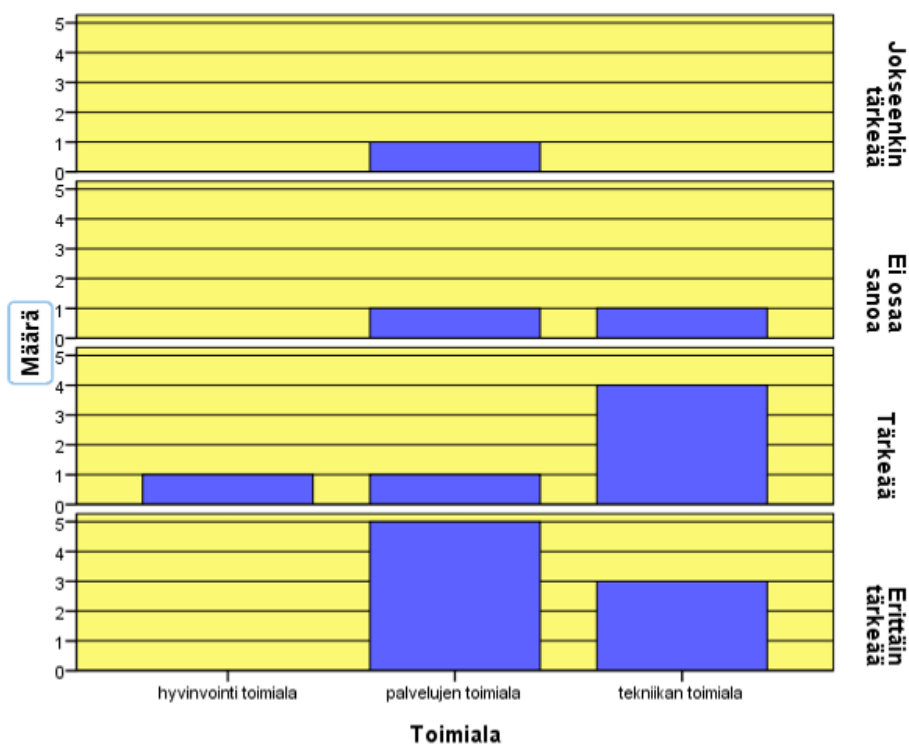
Osallistuminen verkkokurssille	Ei ole vaikeuksia toteuttaa verkko-koulutusta	Verkkokurssien toteutuksessa vaikeuksia	Yhteensä
ei ollenkaan	0	5	5
useamman kuin yhden kerran	5	7	12
Yhteensä	5	12	17

Vaikka kouluttaja olikin toteuttanut koulutuksia yhden tai useamman kerran, oli heistä kuudella henkilöllä vaikeuksia toteuttaa koulutuksia. Viisi henkilöä, jotka olivat toteuttaneet verkko-kurssin yhden tai useamman kerran kokivat, ettei heillä ollut vaikeuksia toteuttaa verkkokoulutusta. Kaikki henkilöt, jotka näin kokivat, olivat osallistuneet itse myös useamman kuin yhden kerran verkossa toteutettuun koulutukseen. Seitsemän henkilöä, jotka olivat olleet verkkokoulutuksissa useamman kuin yhden kerran, eivät

kuitenkaan välttämättä itse olleet toteuttaneet verkkokoulutusta, koulutuksiin osallistumisesta huolimatta he kokivat verkkokoulutusten toteutuksessa olevan vaikeuksia.

6.6 Verkkotukihenkilön tarpeellisuus tiimissä

Kun tarkastellaan toimialoja ja verkkotukihenkilön tarvetta tiimissä voidaan todeta, että kaikkein suurin tarve verkkotukihenkilön tarpeelle on palvelujen toimialalla toimivilla kouluttajilla. Heistä viisi henkilöä pitää tiimissä olevan verkkotukihenkilön tarvetta erittäin tärkeänä. Kaksi kouluttajaa eri toimialoilta ei osannut arvioida verkkotukihenkilön tarpeellisuutta. Kukaan kouluttaja ei tukihenkilön tarvetta kyseenalaistanut, kuten seuraava kuvio (kuvio 8) osoittaa.

KUVIO 8. Verkkotukihenkilön tarpeellisuuden tärkeyden määrittely tiimissä toimialoitain.

Yhdeksän kouluttajaa, jotka olivat ensisijaisena vaikeutena pitäneet ajanpuutetta, pitivät verkkotukihenkilön tarvetta tiimissä tärkeänä tai erittäin tärkeänä, yli puolet näistä kouluttajista koki verkkotukihenkilön tarpeen tiimissä erittäin tärkeänä (ks. taulukko 3).

TAULUKKO 3. Vertailutaulukko jossa ensisijaisena vaikeutena koettu ajan puute

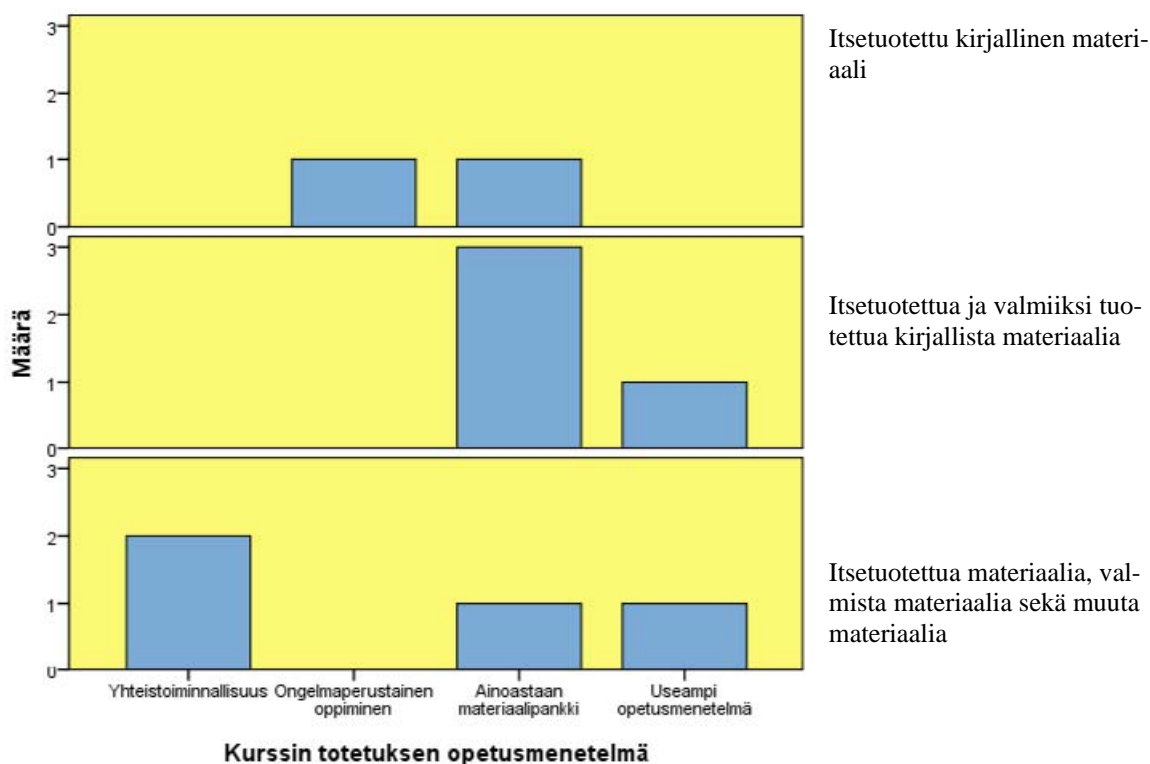
Toimiala	Verkkotukihenkilön tarve
hyvinvointi toimiala	Tärkeää
	1
palvelujen toimiala	Erittäin tärkeää
	Erittäin tärkeää
	Erittäin tärkeää
	3
tekniikan toimiala	Tärkeää
	Tärkeää
	Tärkeää
	Erittäin tärkeää
	Erittäin tärkeää
	5
Määrä yhteensä	9

6.7 Koulutusten toteuttaminen, opetusmateriaalin ja opetusmenetelmien käyttäminen

Verkkokursseja totesi toteuttaneensa yhteensä 11 kouluttajaa, näistä seitsemän kouluttajaa oli toteuttanut verkkokursseja useammin kuin yhden kerran. Viisi useamman kerran koulutuksia toteuttaneista, totesi vastanneensa koulutuksen koko kokonaisuudesta, yksi henkilö, joka kuuluu ed. mainittuun lukumäärään, oli selventänyt vastausta kommentoimalla ”koko kokonaisuus, en yksin”. Yksi useamman kuin yhden kerran koulutuksia toteuttanut kouluttaja totesi vastanneensa ainoastaan materiaalityöstä, ja yksi ainoastaan kurssin suunnittelusta. Kaikki neljä kouluttajaa, jotka olivat toteuttaneet verkkokoulutuksen ainoastaan yhden kerran, totesivat vastanneensa koulutuksen toteutuksessa koko kokonaisuudesta.

Kursseja kouluttajat olivat toteuttaneet pääasiassa itsetuotettujen sekä valmiiden materiaalien tuella. Muutamat kouluttajat totesivat käyttäneensä myös muuta materiaalia. Muuna materiaalina ja tiedonlähteenä mainittiin mm. Internet, laitevalmistajalta saatu materiaali sekä mm. OPinNet –projektissa tuotettu verkkomateriaali. Koulutuksissa todettiin myös olleen käytössä, yhteistyössä neljän oppilaitoksen kanssa, verkkokouluun tuotetun materiaalin. Opetusmenetelmänä ainoastaan yhteistoiminnallisuutta, ongelma-perustaista opetusmenetelmää, käyttivät vain muutamat kouluttajat ja useampaa opetusmenetelmää käyttivät vain harvat kouluttajat.

KUVIO 9. Opetusmenetelmien ja materiaalien käyttäminen.

Enimmäkseen kouluttajat totesivat käyttäneensä verkko-koulutuksissaan materiaalipankkeihin pohjautuvaa opetusta, jolloin verkkokursseille oli sijoitettu lähinnä opiskelumateriaalia ja harjoituksia, joka käy ilmi myös yllä olevasta kuviosta (kuvio 9).

6.8 Kouluttajien osallistuminen verkkokoulutuksiin

Analysoidessani Moodle-koulutukseen osallistumista ja Moodle-oppaaseen tutustumista kävi ilmi, että koulutukseen oli osallistunut 11 kouluttajaa, heistä kuusi oli myös tutustunut Moodle-kouluttajan oppaaseen. Kuusi kouluttajaa ei ollut osallistunut koulutukseen, mutta yksi kouluttaja oli tutustunut Moodle-kouluttajan oppaaseen.

Kun lisäksi tarkastelin henkilön osallistumista verkossa toteutettuun koulutukseen, Moodle koulutukseen osallistumisen lisäksi, verkkokoulutuksiin osallistuneiden kouluttajien lukumäärä nousi kahteentoista. Verkkoalustoina koulutuksissa oli käytetty Moodlea, WebCT:tä, Verkkosalkkua, Internet-sivuja tai jotakin muuta verkkoalustaa. Kahdeksan henkilöä vastasi osallistuneensa koulutukseen, jossa käytettiin WebCT:tä verkkoalustana.

Muina verkkoalustoina mainittiin käytetyn muun muassa yhdessä vastauksessa R5 -verkkoalustaa. Yhdessä vastauksessa todettiin Kansalaisverkon oppimisympäristöä ja WebCT:tä käytetyn yhtä aikaa, samalla koulutuksessa oli toteutettu toimivuuden vertailua. Yhdessä vastauksessa todettiin käytetyn ammattikorkeakoulujen alustaa, jota vastaaja ei ollut nimennyt, lisäksi yksi vastaaja totesi osallistuneensa koulutukseen jossa oli käytetty jotakin muuta verkkoalustaa, mutta ei muistanut koulutuksessa käytetyn muun verkkoalustan nimeä.

Verkkokurssit, joihin kouluttajat olivat osallistuneet, oli toteutettu pääasiassa yhteistoinnillisesti tai ongelmaperustaiseen oppimiseen pohjautuen, kahdessa vastauksessa todettiin kurssin pohjautuneen ainoastaan materiaalipankkeihin.

7 Pohdinta

Selvityksestä käy ilmi, että koulutusten toteuttaminen on ollut vaikeaa tai hankalaa lähinnä ajanpuutteen takia, jonka kouluttajat ovat myös nimenneet suurimmaksi vaikeudeksi ja hankaluudeksi verkkokurssien toteuttamisessa. Sinällään työtä ja työn tekemistä voidaan priorisoida. Kun joku asia koetaan tärkeäksi, se voidaan toteuttaa jättämällä tekemättä itselle vähemmän tärkeiksi koetut asiat. Vai onko ehkä niin että priorisointia on vaikea tehdä, ja aika ei todellakaan riitä, vaikka verkko-opetukseen haluaisikin panostaa.

Voidaan myös kysyä, onko verkko-opetukseen, sen suunnitteluun, materiaalityöntekijöiden toteutukseen tai tukitoimien järjestämiseen olemassa olevaa resurssia, joka todella on käytettävissä verkkokoulutusten tuottamiseksi ja niiden edelleen kehittämiseksi. Tällä tarkoitan sitä, että onko meillä todella verkko-opetukseen liittyvät työajat, korvaukset ja tekijänoikeudelliset sopimukselliset asiat kunnossa ja kaikkien tiedossa. Osaammeko hyödyntää toistemme osaamista ja asiantuntijuutta.

Verkkokurssin koko kokonaisuudesta vastaaminen vaati mielestäni jo monenlaista asiantuntijuutta, suurin osa kuitenkin verkkokoulutuksia toteuttaneista kouluttajista katsoi vastanneensa kurssin toteutuksessa koko kurssi kokonaisuudesta. Voisiko kenties tällä myös olla osuutta siihen, että ajan katsotaan olevan usein riittämättömän jos ongelman kohdatessa ei tiedetä, tai ehkä ei tiedä olemankaan olemassa sellaista henkilöä, kenen puoleen voisi kääntyä, ja joutuu itse käyttämään aikaa sellaisen ongelman ratkaisemiseksi, joka asiantuntijan avulla voisi olla hetkessä ratkaistu.

Tulosten perusteella näyttää siltä, että toteutetuissa verkkokoulutuksissa on suurimmaksi osaksi keskitytty pelkästään tiedonjakeluun perustavaan opetuskulttuuriin, joka ilmeni vastauksissa verkkokurssien materiaalipankkina käyttämisenä. Kuitenkin kouluttajat, jotka itse olivat osallistuneet verkkokoulutuksiin, totesivat koulutuksen harvoin pohjautuneen pelkästään materiaalipankkina toimivaan verkko-opetukseen.

Toimintakulttuurin muutoksessa verkko-opetusta tulee mielestäni kehittää myös tiimien sekä oppilaitosten välisenä yhteistyönä, tämä estäisi päällekkäisen työn tekemisen esi-

merkiksi oppimateriaalituotannossa, jonka puute koettiin toissijaisena vaikeutena, samalla yhteistyö mielestäni säästäisi myös ongelmaksi koettua aikaresurssipulaa.

Materiaalituotannossa voitaisiin mielestäni myös edetä valtakunnan tasolle ja käyttää hyväksi alueellisella tai seudullisella tasolla luotuja verkkokursseja, myöhemmin niitä voisi esimerkiksi jatkojalostaa valtakunnan tasolle sopiviksi. Myös edellä mainitsemani toiminta edellyttää sopimusten ja korvausasioiden olevan kunnossa ja kaikkien tiedossa. Verkko-koulutusten, materiaalituotannon, suunnittelun ja koulutusten kehittämisen voisin ajatella muutoin jäävän vain muutamien asiasta innostuneiden ja kehittämiseen pyrkivien henkilöiden varaan. Verkossa olisi hyvä kuitenkin mielestäni käyttää monipuolisesti opetusmenetelmiä, jossa kaikkien asiantuntijuudella on sijansa, ja jota muun muassa yhteisöllisyys ja ongelmaperustainen oppiminen tukevat.

Vaikka vastausten määrä olikin vähäinen, johtuen osin myös kyselyn toteuttamisesta ammatillisten koulutusten alkamisajan kohdan alla, eikä selvityksen tulos näin ollen ole yleistettävissä. Se kertoo kuitenkin jotakin olennaista Pohjois-Karjalan Aikuisopistolla toteutetusta verkko-opetuksesta ja sen kehittämismahdollisuuksista.

Tulosten perusteella kouluttajat kaipaavat selvästi kohennusta aikaresurssien muodossa suunnitteluun ja materiaalituotantoon, sekä myös koulutuksia tai tukea, joilla voidaan edesauttaa tiedollisten ja taidollisten taitojen kohentamisessa, niin pedagogisten kuin teknistenkin taitojen osalta. Tosin opetuksen ja opiskelun toteuttamista täysin verkon varassa ja sen tuella en kuitenkaan pitäisi itsetarkoituksena, vaan verkko-opetusta, kouluttajien asiantuntijuutta tulisi käyttää ja kehittää pedagogisesti mielekkäällä tavalla niin verkossa toteutettavaa, kuin muulla tavallakin toteutettavaa opetusta varten, samalla silmällä pitäen tulevaisuudessa näkyviä haasteita vastaavaksi.

LÄHTEET

- Kalliala E. 2002. Verkko-opettamisen käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino OY.
- Kouluttajan Moodle-opas. Pohjois-Karjalan Aikuisopisto 2007. Moodle versio 1.8.1
- Luukkainen O. 2005. Opettajan matkakirja tulevaan. Juva: PS-kustannus.
- Matikainen J. 2001. Vuorovaikutus verkossa. Helsinki: Yliopistopaino.
- Mäntylä R. 2002. Yksin mutta yhdessä. Opettajat omaa työtä ja oppilaitoksen toimintaa kehittämässä. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Paakkola E. 1991. Johdatus monimuoto-opetukseen. Helsinki: Valtion painatuskeskus.
- Portimojärvi T. (toim). 2006. Ongelmaperustaisen oppimisen verkko. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.
- Tella S., Vahtivuori S., Vuorento A., Wager P. & Oksanen U. 2001. Verkko opetuksessa – opettaja verkossa. Helsinki: Edita Oyj.
- OPE.FI –sivusto. Viitattu 20.5.2008. <http://www.ope.fi/>
- Itä-Suomen ammattikorkeakoulujen virtuaaliopetushanke ePeda. Viitattu 1.9.2008. <http://elearn.ncp.fi/materiaali/epeda/verkkojulkaisu/ongelma/lahtokohta.htm>
- Viitattu 17.8.2008.
<http://verkkoluotsi.chydenius.fi/salatutsivut/pedagoginen/oppimiskasitys.html>
- Viitattu 10.9.2008.
http://tievie oulu.fi/verkkopedagogiikka/luku_6/ongelmakeskeinen.htm
- Puhelinhaastattelu 2.9.2008: Janne Kokkonen järjestelmäasiantuntija, Pohjois-Karjalan Aikuisopisto/Eine Pakarinen

Liite 1. Kyselylomake

1 (3)

Voit täyttää lomakkeen sähköisesti ja sitten tulostaa. Kohdasta toiseen voit siirtyä sarkainta käyttämällä. Rastita oikea vaihtoehto hiirellä napsauttamalla, toinen napsautus poistaa valinnan. Voit vaihtoehtoisesti myös tulostaa lomakkeen ja täyttää sen kynällä.

Taustakysymykset

1. Ikä tällä hetkellä
  - alle 25-v.
  - 26-35 v.
  - 36-45 v.
  - 46-55 v.
  - yli 56 v.

2. Olen
  - mies
  - nainen

3. Olen toiminut kouluttajana Aikuisopistolla
  - alle 1 v.
  - 1- 3v.
  - 4- 6v.
  - 7- 9 v.
  - yli 10 v.

4. Työsuhteeni on
  - vakituinen
  - määräaikainen
  - sivutoiminen

5. Pääasiallinen toimiala jolla toimin kouluttajana
  - hyvinvointi toimiala
  - palvelujen toimiala
  - tekniikan toimiala

6. Olen osallistunut itse verkkokurssille
  - en ollenkaan
  - yhden kerran
  - useamman kuin yhden kerran

7. Olen itse toteuttanut verkkokursseja
  - en ollenkaan
  - yhden kerran
  - useamman kuin yhden kerran

8. Olen tutustunut Aikuisopiston Moodle kouluttajan oppaaseen
  - kyllä
  - en

9. Olen osallistunut Aikuisopiston tai muun koulutuksenjärjestäjän Moodle-koulutukseen
  - kyllä
  - en

Vastaa seuraaviin kysymyksiin

10. Mitkä tekijät Sinulle aiheuttavat vaikeuksia ja hankaluuksia verkko-kurssien toteuttamisessa? Numeroi alla olevat kohdat. Ilmaise numerolla 1, mikä on suurin vaikeus ja esimerkiksi numerolla 5, mikä on viidenneksi suurin vaikeus.

- 1= suurin vaikeus ja hankaluus verkko-kurssien toteutuksessa
 2= toiseksi suurin vaikeus ja hankaluus verkko- kurssien toteutuksessa
 3= kolmanneksi suurin vaikeus ja hankaluus verkko- kurssien toteutuksessa
 4=neljänneksi suurin vaikeus ja hankaluus verkko- kurssien toteutuksessa
 5=viidenneksi suurin vaikeus ja hankaluus verkko- kurssien toteutuksessa

Valmiin oppimateriaalin puute

Ajan puute

Oppimisolustoja on vaikea käyttää ja ne ovat liian monimutkaisia

Omien tietojen ja taitojen puute

Tietoliikenneyhteydet

Kirjoita lyhyesti, mitkä ovat ne tietotekniset tai pedagogiset tiedot ja taidot, jotka Sinulta ensisijaisesti puuttuvat ja joihin tahtoisit kohennusta.

Mainitse jokin muu verkko-koulutuksen toteuttamista estävä tai haittaava tekijä.

11. Minulla ei ole ollut vaikeuksia toteuttaa verkkokoulutusta

12. Vastasitko kurssin/kurssien toteutuksessa (voit valita useamman kuin yhden vaihtoehdon)

Kurssin suunnittelusta

Materiaalituotannosta

Ohjauksesta verkossa

Koko kokonaisuudesta

13. Opetuksessa olen käyttänyt

Itse tuottamaani kirjallista materiaalia

Jo valmista tuotettua kirjallista materiaalia

Myös muuta materiaalia

Jos olet käyttänyt myös muuta materiaalia, kirjoita tähän minkälaista materiaalia:

3 (3)

14. Verkkoalustana koulutuksissa ovat toimineet (voit valita useamman kuin yhden vaihtoehdon)

- Internet-sivut
- Moodle
- WebCT
- Verkkosalkku
- Joku muu

Jos vastauksesi oli joku muu, kirjoita tähän verkkoalustan nimi

(jos et muista: vastaus ei välttämätön)

15. Kurssi/kurssit pohjautuivat ainakin osaksi

- Yhteistoiminnallisuuteen
- Ongelmaperusteiseen oppimiseen
- Kokonaan johonkin muuhun opetusmenetelmään
- Ainoastaan materiaalipankkina, materiaalina ja harjoituksina

16. Kuinka tärkeäksi näet Moodle – verkkotukihenkilön tarpeen tiimissäsi?

- Ilmaise
- numerolla 5= erittäin tärkeää
- numerolla 4= tärkeää
- numerolla 3= en osaa sanoa
- numerolla 2= jokseenkin tärkeää
- numerolla 1= ei tärkeää

Vastaa näihin kysymyksiin jos olet myös itse osallistunut verkossa toteutettuun koulutukseen.

17. Kurssi/kurssit toteutettiin (voit valita useamman kuin yhden vaihtoehdon)

- Osana lähiopetusta
- Kokonaan itseopiskeluna
- Monimuoto-opetuksena

18. Kurssi/kurssit pohjautuivat ainakin osaksi

- Yhteistoiminnallisuuteen
- Ongelmaperusteiseen oppimiseen
- Kokonaan johonkin muuhun opetusmenetelmään
- Ainoastaan materiaalipankkina, materiaalina ja harjoituksina

19. Verkkoalustana koulutuksessa/koulutuksissa oli (voit valita useamman kuin yhden vaihtoehdon)

- Internet-sivut
- Moodle
- WebCT
- Verkkosalkku
- Joku muu.

Jos vastauksesi oli joku muu, kirjoita tähän verkkoalustan nimi:

(jos et muista alustan nimeä vastaus ei välttämätön)

Kiitokset Sinulle vastauksistasi!

Hyvää syksyn alkua Sinulle toivotellen:

Eine

LIITE 2. Selvityksen tekolupa

Eine Pakarinen
Savutie 4
81700 LIEKSA
040 532 3713

Lupa-anomus

17.3.2008

P-K:n Aikuisopisto
Rehtori Esa Karvinen

Pedagogisiin opettajan opintoihin liittyvä kehittämishanke

Opiskelen opettajan pedagogisia opintoja Jyväskylän ammattikorkeakoulun ammatillisessa opettajakorkeakoulussa, opinnot alkoivat 5.9.2007.

Tarkoitukseni on tehdä selvitystä, opintoihin kuuluvana kehittämishankkeena, P-K:n Aikuisopistolla toimivien kouluttajien valmiuksista toimia verkkokoulutusten ohjauksessa ja vastuukouluttajina.

Mielestäni hankeselvitys tukee hyvin Aikuisopiston verkko-opintojen kehittämistä, sekä samalla luo edellytyksiä minulle kehittää ammattitaitoani verkko-opintojen ohjaajana sekä opetuksen kehittäjänä.

Pyydänkin täten saada lupaa ao. selvityksen tekemiseksi, sekä käyttää hankeselvityksen tekoon Aikuisopiston sähköpostijärjestelmää laatimani kyselyn yhteydessä.

Selvitystyöni valmistuu syksyn 2008 aikana. Työtäni ohjaa yliopettaja (KL), Veijo Turpeinen, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, ammatillinen opettajakorkeakoulu.

Ystävällisin terveisin

Eine Pakarinen

Selvityslupa myönnetty:

Joensuussa 15.03.2008

P-K:n Aikuisopisto, Joensuu

Esa Karvinen
rehtori

Ps. Voisi olla rajaton ja tuloksetta.